

УДК 343.85:343.352:343.83

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-2\(24\)-176-187](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-2(24)-176-187)

Івашко Сергій Володимирович кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінально-виконавчого та кримінального права, Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, <https://orcid.org/0000-0003-2547-9276>

СПЕЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі України. Обґрунтовано, що корупція у діяльності органів та установ виконання покарань завдає значної шкоди державним та суспільним інтересам, підриває авторитет публічної влади, негативно впливає на ефективність виконання покарань та процес виправлення засуджених. Наголошено на тому, що в умовах складної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні, запобігання корупційним кримінальним правопорушенням набуває особливої актуальності та потребує системного, науково обґрунтованого підходу.

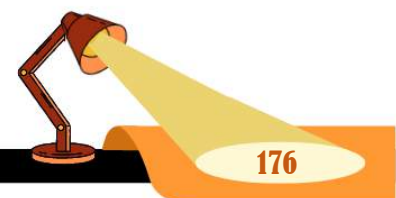
У статті проаналізовано теоретико-методологічні підходи до розуміння спеціально-кримінологічного запобігання злочинності, розкрито його сутність, зміст і місце у загальній системі запобігання корупції.

Визначено, що спеціально-кримінологічні заходи спрямовані на усунення та нейтралізацію причин і умов корупційних правопорушень, вплив на криміногенне середовище, а також на недопущення злочинної поведінки на різних стадіях її формування.

Розглянуто основні елементи спеціально-кримінологічного запобігання, зокрема профілактику, відвернення та припинення корупційних правопорушень. Особливу увагу приділено характеристиці основних груп спеціально-кримінологічних заходів у кримінально-виконавчій системі України: суспільно-політичних, правових, інформаційно-просвітницьких, культурно-виховних та організаційно-управлінських.

Підкреслено значення удосконалення антикорупційного законодавства, підвищення прозорості кадрових процедур, розвитку громадського контролю, формування культури доброчесності та професійної етики персоналу.

Зроблено висновок, що лише комплексне та узгоджене застосування спеціально-кримінологічних заходів з урахуванням специфіки кримінально-виконавчої системи України здатне забезпечити ефективне запобігання корупційним правопорушенням і підвищити рівень довіри суспільства до її діяльності.

Ключові слова: воєнний стан, ДКВС України, заходи запобігання, злочинність, корупційне кримінальне правопорушення, корупція, кримінально-виконавча система України, корупційні ризики, протидія, пенітенціарна система, персонал.

Ivashko Serhii Volodymyrovych Candidate of Law, Associate Professor, Head of the Department of Criminal-Executive and Criminal Law, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, <https://orcid.org/0000-0003-2547-9276>

SPECIAL CRIMINOLOGICAL MEASURES FOR THE PREVENTION OF CORRUPTION OFFENSES IN THE CRIMINAL-EXECUTIVE SYSTEM OF UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the study of special criminological measures aimed at preventing corruption offenses in the penitentiary system of Ukraine. It is substantiated that corruption in the activities of penitentiary bodies and institutions causes significant damage to state and public interests, undermines the authority of public power, and negatively affects the effectiveness of sentence execution as well as the process of offenders' rehabilitation.

It is emphasized that under the conditions of the complex socio-economic and political situation in Ukraine, the prevention of corruption-related criminal offenses acquires particular relevance and requires a systematic and scientifically grounded approach.

The article analyzes theoretical and methodological approaches to understanding special criminological crime prevention, reveals its essence, content, and place within the general system of anti-corruption prevention.

It is determined that special criminological measures are aimed at eliminating and neutralizing the causes and conditions of corruption offenses, influencing the criminogenic environment, and preventing criminal behavior at various stages of its formation.

The main elements of special criminological prevention are examined, including prevention, deterrence, and suppression of corruption offenses. Particular attention is paid to the characterization of the principal groups of special criminological measures within the penitentiary system of Ukraine, namely socio-political, legal, informational and educational, cultural and formative, as well as organizational and managerial measures.

The importance of improving anti-corruption legislation, enhancing transparency in personnel procedures, developing public oversight mechanisms, and fostering a culture of integrity and professional ethics among staff is emphasized.

It is concluded that only a comprehensive and coordinated implementation of special criminological measures, taking into account the specific features of the

penitentiary system of Ukraine, can ensure effective prevention of corruption offenses and increase public trust in its activities.

Keywords: martial law, State Criminal-Executive Service of Ukraine, preventive measures, crime, corruption-related criminal offense, corruption, penitentiary system of Ukraine, corruption risks, counteraction, penitentiary system, personnel.

Постановка проблеми. Корупційні правопорушення у діяльності кримінально-виконавчої системи України становлять особливу суспільну небезпеку, оскільки вони вчиняються посадовими особами, на яких покладено обов'язок забезпечувати дотримання закону та правопорядку. Поширення корупції в органах та установах виконання покарань не лише завдає істотної шкоди соціально-економічним інтересам держави, а й підриває авторитет публічної влади, унеможливаючи ефективне виконання функцій щодо покарання та виправлення засуджених.

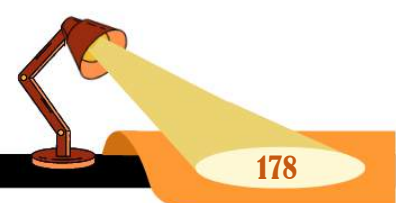
Корупційні прояви негативно впливають на загальний стан правопорядку в місцях несвободи, сприяють зростанню пенітенціарної злочинності та суттєво знижують рівень довіри суспільства до пенітенціарної системи. В умовах нестабільної суспільно-політичної ситуації та воєнного стану в Україні, проблема запобігання корупційним кримінальним правопорушенням набуває особливої гостроти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою для наукового дослідження питання запобігання корупційним проявам у кримінально-виконавчій системі України стали праці вітчизняних вчених, таких як: О. Бандурка, М. Бажанов, Ю. Баулін, І. Богатирьов, Р. Вереша, В. Глушков, В. Голіна, І. Даньшин, І. Довбань, О. Дудоров, О. Джужа, В. Дрьомін, А. Закалюк, В. Зеленецький, А. Зелінський, О. Кальман, О. Колб, Т. Корнякова, В. Корж, М. Ключев, О. Литвак, М. Мельник, Н. Никифоров, А. Редька, О. Соколенко, І. Сервецький, В. Сташис, В. Тацій, С. Шило, О. Шкута та ін.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених загальним питанням запобігання корупції, багато аспектів, зокрема щодо спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупційним проявам саме в кримінально-виконавчій системі України, залишаються недостатньо дослідженими та потребують додаткових наукових розробок. Це зумовлює необхідність системного аналізу та обґрунтування даного виду кримінологічних заходів, спрямованих на усунення детермінант корупції в цій специфічній сфері державного управління.

Мета статті – дослідження та надання характеристики спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупційним правопорушенням у кримінально-виконавчій системі України.

Виклад основного матеріалу. Корупційні правопорушення у сфері діяльності кримінально-виконавчої системи завдають істотної шкоди не тільки

соціально-економічним інтересам держави та суспільства, але й суттєво підривають його авторитет, унеможлиблюють здійснення життєво важливих функцій держави, пов'язаних з покаранням та виправленням засуджених осіб.

Отже, можна стверджувати, що одним із основних завдань держави є вироблення дієвого механізму усунення детермінант вчинення корупційних правопорушень.

Поширені факти корупції негативно впливають на ефективність діяльності кримінально-виконавчої системи, сприяють зростанню пенітенціарної злочинності, підривають репутацію і знижують довіру до її діяльності. Суспільна небезпека корупційних правопорушень полягає в тому, що вони вчиняються тими посадовими особами, на яких у першу чергу лежить обов'язок дотримання вимог закону.

Як з цього приводу справедливо зазначають науковці, злочинність і боротьба з нею в Україні є надзвичайно складними й актуальними проблемами. Нестабільність суспільно-політичної та економічної ситуації, недосконалість механізму державного управління, відсутність реального дієвого громадського контролю за діяльністю органів державної влади, зниження життєвого рівня населення, корупція у всіх без винятку гілках влади, зокрема у правоохоронних органах, створили умови для розвитку й утвердження злочинності в суспільному житті держави. Стрімке зростання (за багатьма показниками) і збільшення масштабів цього явища, поширення впливу на всі соціальні сфери становлять реальну загрозу національній безпеці, ставлять перед суб'єктами протидії злочинності нові завдання та змушують відшуковувати дієві заходи запобігання ним [1, с. 226].

Запобігання корупційній злочинності являє собою комплексний організований і науково обґрунтований процес впливу держави та інших спеціально уповноважених суб'єктів на формування негативних факторів корупційної злочинності та протікання корупції у суспільстві. Одним із ключових напрямів такого запобігання виступає запобігання корупційній злочинності, попереджувальний зміст якого якраз і зосереджується на усуненні та нейтралізації причин і умов корупційної злочинності, а також інших криміногенних чинників, що позначаються на формуванні особистості осіб, які вчиняють корупційні злочини. Теоретико-методологічне забезпечення корупційній злочинності виділяє пріоритетне значення запобігання цьому соціально-правовому явищу поряд з іншими формами боротьби [2, с. 79].

Запобігання злочинам корупційної спрямованості – це стратегічний напрям антикорупційної діяльності. Будучи складовою такої діяльності, запобігання досліджуваним злочинам водночас є також складовою протидії злочинності. Отже, воно базується на тих загальних засадах запобігання злочинності, які вироблені теорією та практикою протидії злочинності [3, с. 128].

Як справедливо зазначає український вчений В. В. Голіна, теорія і практика розробки і реалізації методів та заходів руйнівного впливу на явища і процеси, які зумовлюють або можуть зумовлювати активізацію криміногенного потенціалу суспільства у виді злочинних проявів, а також недопущення їх здійснення на різних стадіях злочинної поведінки, тобто на стадіях формування кримінальної мотивації, виникнення умислу на вчинення злочину, готування до злочину та замаху на злочин, називається *спеціально-кримінологічним запобіганням* злочинності [4, с. 21].

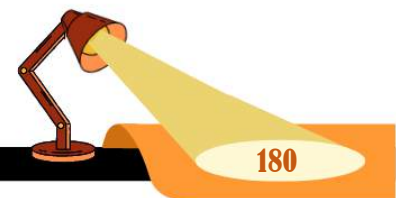
На відміну від інших видів запобігання правопорушенням, як обґрунтовано зазначає А. П. Закалюк, заходи спеціально-кримінологічного спрямування чинять вплив: 1) не тільки після вчинення злочину, але частіше до нього; 2) у сфері, яка лише частково регулюється правом; 3) засобами, що мають виключно цільове запобіжне призначення; 4) інколи паралельно із засобами інших різновидів (напрямів) запобігання злочинам (загальносоціального, індивідуального), але частіше після них [5, с. 328–329].

Спеціально-кримінологічне запобігання традиційно вважається сукупністю заходів та засобів, спрямованих на боротьбу зі злочинністю. Фактично, саме цей рівень утворює платформу для розбудови стратегій запобігання або злочинності загалом, або окремим її видам. Незважаючи на те, що за сферою дії спеціально-кримінологічне запобігання є другим рівнем, відповідно до доктринальних положень та підходів кримінологів, більшість заходів, які включені до його структури, змістовно дублюють аналогічні для загальносоціального рівня, однак є більш локальними [6, с. 95].

Спеціально-кримінологічне запобігання є важливим напрямом протидії корупції, у тому числі у кримінально-виконавчій системі України. Український вчений А. В. Іванов вбачає його зміст у застосуванні комплексу заходів з метою усунення причин та умов злочинів, недопущення їх вчинення на різних стадіях розвитку, які спрямовується не лише на недопущення проявів злочинності з боку певних осіб, а й на ті негативні явища і процеси в суспільстві, які створюють певний рівень і структуру криміногенного потенціалу [7, с. 144].

Елементами запобігання злочинам є *профілактика*, *попередження* та *припинення*. Кожен із них є відносно самостійним, окремим сегментом цієї діяльності, але всі вони взаємопов'язані й мають єдину мету, а саме недопущення вчинення злочину [8, с. 128].

Це підтверджує і український вчений-кримінолог І. Г. Богатирьов, який зазначає, що спеціально-кримінологічне запобігання – це сукупність запобіжних заходів, які використовує держава та громадські інституції у соціальних групах і колективах. Вважається, що спеціально-кримінологічне запобігання слід розглядати в площині кримінологічної профілактики, відвернення злочинів та припинення злочинної поведінки [9, с. 116].

На думку О. М. Джужі, у широкому сенсі спеціально-кримінологічне запобігання злочинам полягає у цілеспрямованому здійсненні цього виду запобіжної діяльності як функції; зв'язку з елементами системи «по горизонталі» (взаємодія) і «по вертикалі» (підпорядкування); неухильному виконанні команд управляючого механізму системи; виборі лінії поведінки відповідно до стану об'єкта профілактичного впливу [10, с. 63].

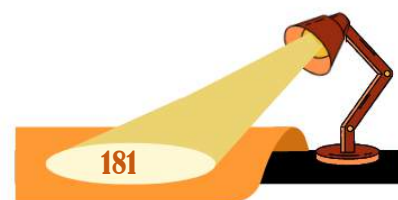
На підставі викладеного можна стверджувати, що спеціально-кримінологічне запобігання злочинам, у тому числі корупційної спрямованості – це у першу чергу професійна діяльність уповноважених суб'єктів, що здійснюється з урахуванням спеціальних кримінологічних знань і методик, якій притаманне планування, прогнозування та управління.

Погоджуємося із С. М. Шило у тому, що запобігання корупційній злочинності є не лише важливим, але й досить складним процесом розбудови сучасної правової соціально орієнтованої держави, що зумовлюється динамічністю і багатовекторністю суспільних відносин, а також постійним вдосконаленням форм і методів злочинної діяльності [11, с. 63].

Отже, кримінологічна *профілактика* визначається як заснований на кримінологічній теорії та тісно пов'язаний із соціальним розвитком суспільства самостійний напрямок боротьби зі злочинністю, що являє собою комплекс різноманітних по характеру, змісту, часу, сфери застосування і цілей заходів, які здійснюються органами влади, громадськими організаціями та громадянами щодо завчасної корекції та усунення небажаних у кримінологічному відношенні факторів, які сприяють антисуспільному формуванню та поведінці особистості.

Під кримінологічною профілактикою розуміють сукупність заходів щодо завчасного виявлення та усунення негативних явищ, які виникли чи можуть виникнути і детермінувати злочинність або її окремі види [12, с. 144].

У свою чергу, залежно від того, на які явища і процеси спрямовані профілактичні заходи, науковці виділяють наступні види кримінологічної профілактики: 1) профілактика випередження – це вид запобіжної діяльності спеціальних суб'єктів, що спрямована на недопущення виникнення і поширення криміногенних явищ і процесів у суспільному житті; 2) профілактика обмеження передбачає вжиття таких запобіжних заходів, що перешкоджають поширенню в країні, регіоні, місті криміногенних явищ, детермінації окремих видів злочинності та формування типових для різних категорій злочинців; 3) профілактика усунення визначає таку діяльність суб'єктів, яка послаблює або ліквідує негативні явища та процеси, що активізують злочинні прояви злочинності; 4) профілактика захисту розглядається як сукупність заходів, що здійснюються з метою ліквідації умов, які сприяють виникненню злочинних проявів, та (опосередковано) антигромадських поглядів. На відміну від профілактики усунення чи обмеження, профілактика захисту має за мету створення достатнього захисту і

безпеки людей та речей, а також зовнішні перешкоди на шляху посягання на суспільні цінності [4, с. 23–29].

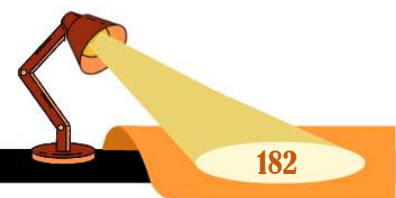
Кримінологічна профілактика злочинності є найбільш складним і водночас тонким по розробці і виконанню наступальним запобіжним діянням. Незважаючи на значний інтерес учених і практиків щодо проблеми профілактики злочинності, багато питань її теорії потребують розробки. Перш за все, це стосується структури профілактики злочинів, правильне змістовне розуміння якої має не тільки суто теоретичне, а й практичне значення [4, с. 35].

Ми погоджуємось з А. В. Івановим у тому, що система спеціально-запобіжних заходів, зокрема профілактичних, повинна відповідати низці вимог. По-перше, має бути практично зумовленою, співвідноситись із причинами та умовами вчинення злочинів, безпосередньо витікати із них, враховувати їх характер, сфери та ін. Заходи мають максимально «перекривати» детермінанти. По-друге, визначення заходів повинно враховувати існуючу у державі та суспільстві ситуацію, бути реальними з точки зору можливості їх організаційного, матеріально-технічного та кадрового забезпечення. По-третє, спеціально-запобіжні заходи повинні бути розділені між державними та недержавними суб'єктами їх здійснення таким чином, щоб ефект впливу був максимальним. По-четверте, лише комплексне застосування спеціально-кримінологічних заходів, поряд із загальносоціальними, може дати бажаний результат – максимальне зниження податкової злочинності [7, с. 146].

У контексті корупційних злочинів, на думку М. І. Мельника, спеціально-кримінологічна профілактика являє собою діяльність органів кримінальної юстиції із розробки та втілення в життя комплексу заходів спеціального характеру, які спрямовані на усунення, обмеження чи викорінення корупційних чинників, припинення корупційних злочинів (правопорушень), які вчинюються наразі [13, с. 384].

Відвернення злочинів – специфічний напрям спеціально кримінологічного запобігання, що складається із сукупності заходів, спрямованих на окремі групи та конкретних осіб, які виконують злочинні наміри, замислюють вчинення злочинів і позитивно сприяють злочинний спосіб життя, з метою дискредитування злочинної поведінки, добровільної відмови від злочинної мотивації та наміру або продовження злочинної діяльності [12, с. 144]. При цьому, як слушно зауважив В. В. Голіна, усередині напряму відвернення злочинів проглядається відмінність між заходами, спрямованими на усунення більш менш позбавлених індивідуальних криміногенних об'єктів, і заходами, що вживаються до конкретних осіб, у яких та психологічно сформувався злочинний намір, і він реально почав матеріалізуватися, проявлятися [4, с. 31].

Припинення кримінальних правопорушень має місце при виявленні осіб, що готують вчинення кримінального правопорушення або безпосередньо вижи-

вають дії щодо його вчинення та прийняття, у свою чергу, до таких осіб відповідних спеціальних заходів, зокрема у порядку професійної оперативно-розшукової діяльності.

Припинення злочинних проявів у кримінології визначаються як сукупність видів діяльності, спрямованих на недопущення завершення розпочатого злочину шляхом розроблення і здійснення спеціальних заходів [12, с. 145].

Доцільними є доводи А. П. Закалюка, оскільки, враховуючи, що у кримінологічному відношенні корупція – це суспільний феномен деформації публічної влади через її підкорення приватним, здебільшого корисливим інтересам, він виконує загальносоціальну визначальну роль стосовно відтворення корупційних зв'язків та відносин, їх прояву у корупційних вчинках і діяльності, зокрема передкримінального та кримінального характеру, їх корупційної мотивації, що зумовлює суспільну потребу системної антикорупційної запобіжної діяльності як щодо феномену корупції, так і її проявів, передусім злочинних [5, с. 195].

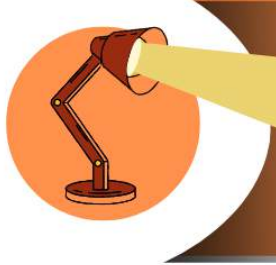
Спеціально-кримінологічні заходи можуть мати суспільно-політичний, правовий, інформаційно-просвітницький, культурно-виховний та організаційно-управлінський характер, які мають певні особливості у контексті кримінально-виконавчої системи України.

Суспільно-політичні заходи запобігання знаходять своє відображення у підвищенні рівня взаємодії між інститутами громадянського суспільства, судовими та правоохоронними інституціями, зокрема НАЗК, а також у широкому залученні громадськості до моніторингу та аналізу поданих декларацій, зокрема посадовими особами органів кримінально-виконавчої системи.

З огляду на невдоволеність суспільства масштабними проявами корупції в органах державної влади й місцевого самоврядування та бажання протидіяти корупційним та пов'язаним з корупцією кримінальним правопорушенням, указаний захід може бути ефективним та дієвим. Тим паче, що у разі отримання інформації від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей [14, с. 361].

Правові заходи посідають важливе місце у системі спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупційним правопорушенням. У цьому контексті мова у першу чергу йде про удосконалення антикорупційного законодавства, яке повинно бути юридично визначеним, чітким, прозорим та зрозумілим. Насамперед це стосується положень Закону України «Про запобігання корупції» [15].

Певні положення антикорупційного спрямування містяться також у Законі України «Про державну службу», який, зокрема, визначає певні обмеження, пов'язані з проходженням державної служби, етичні перешкоди перебування на державній службі, недопустимість зловживання своїм службовим становищем, тощо [16]. Подібного роду заходи закріплені і Законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», який, визначаючи правові основи

організації та діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, її завдання та повноваження, містить і антикорупційний потенціал і заходи, викладені, зокрема у ст. ст. 2, 14, 14-1, 15, 16, 18, 20, 27, 28, 29 [17].

Інформаційно-просвітницькі заходи здійснюються у першу чергу при підготовці, перепідготовці чи підвищенні кваліфікації працівниками кримінально-виконавчих органів, у тому числі, з числа суб'єктів декларування, де у освітній процес обов'язково мають бути впроваджені навчальні дисципліни та курси з питань антикорупційного законодавства.

Погоджуємося з Н. А. Никифорова у тому, що основи антикорупційного законодавства із обов'язковим роз'ясненням питань декларування слід викладати усім здобувачам вищої освіти, оскільки вони можуть стати в майбутньому, як приклад викривачами або власне суб'єктами декларування. В основі інформаційно-просвітницької роботи повинно бути інформування суб'єктів декларування про відповідальність за неподання декларації чи декларування недостовірної інформації та негативні наслідки, які можуть у зв'язку з цим настати [14, с. 362].

Нерозривно пов'язаними з інформаційно-просвітницькими заходами є заходи *культурно-виховні*, оскільки вони направлені на формування культури доброчесного виконання своїх посадових обов'язків задля виконання поставлених перед кримінально-виконавчою системою завдань, неприйняття корупційних проявів та доброчесного декларування доходів.

Важливе значення мають також *організаційно-управлінські заходи*. Серед них особливу увагу приділяють створенню прозорої та відкритої процедури відбору кадрів до державних органів, у даному випадку органів кримінально-виконавчої системи, на конкурсній основі.

Вони покликані поліпшити роботу органів та одночасно запобігти корупційним ризикам. Зокрема, вчені пропонують розробити у кримінально-виконавчій системі комп'ютерну програму рейтингової оцінки діяльності органів, установ виконання покарань; ввести у практику щорічні особисті звіти керівників перед колективами співробітників та їх громадськими формуваннями про виконану роботу; упорядкувати здійснення контрольних функцій і проведення різних перевірок діяльності органів і установ виконання покарань; скоротити звітність та надмірну бюрократизацію тощо [3, с. 172-173].

Крім того, організаційно-управлінські заходи вживаються для підвищення професійного рівня як працівників кримінально-виконавчої системи, так і правоохоронних органів, передусім детективів НАБУ, слідчих НПУ, ДБР, які здійснюють досудове розслідування корупційних кримінальних правопорушень, удосконалення методики виявлення та розслідування неподання декларації та декларування недостовірної інформації, вжиття заходів реагування на порушення антикорупційного законодавства.

Значна частина цих заходів має вагомий вплив на запобігання не лише кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, але й власне кримінально та адміністративно караних корупційних деліктів. Тому в основі запобігання декларуванню недостовірної інформації чи неподання декларації є також заходи запобігання корупційним правопорушенням [14, с. 362].

Висновки. У статті обґрунтовано, що корупційні правопорушення у кримінально-виконавчій системі України становлять серйозну загрозу ефективному виконанню державою її функцій та підривають довіру суспільства до органів влади. Доведено, що спеціально-кримінологічні заходи є ключовим елементом запобігання корупції, оскільки спрямовані на усунення причин і умов її виникнення, а також на попередження, відвернення й припинення корупційних проявів. Наголошено на необхідності комплексного застосування правових, організаційно-управлінських, інформаційно-просвітницьких і культурно-виховних заходів із урахуванням специфіки кримінально-виконавчої системи України, що дозволить знизити корупційні ризики та підвищити рівень доброчесності її діяльності.

Література:

1. Довбань І. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання злочинам, що вчиняються державними службовцями. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 226–233.
2. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.
3. Лисенко В. О. Запобігання злочинам корупційної спрямованості у Державній кримінально-виконавчій службі України: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Дніпропетровськ, 2014. 246 с.
4. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навчальний посібник. Харків: НЮА України, 2011. 120 с.
5. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
6. Назимко Є. С., Пономарьова Т. І. Запобігання кримінальним правопорушенням у сучасній кримінології: теорія та практика: монографія. Вид. 2-е, переробл. та доповн. Київ: ВД «Дакор», 2024. 312 с.
7. Іванов А. В. Податкова злочинність: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2015. 259 с.
8. Ключев М. М. Запобігання злочинності: кримінологічні засади програмування. Київ: КІТ, 2010. 208 с.
9. Богатирьов І. Г., Колб О. Г., Топчій В. В. та ін. Кримінологія: академічний підручник; за заг. ред. доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Богатирьова І. Г. Чернівці: Технодрук, 2020. 336 с.
10. Джу́жа О. М., Васи́левич В. В., Колб О. Г. та ін. Кримінологія: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2009. 312 с.
11. Шило С. М. Кримінологічні напрями запобігання корупції в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 237–242.
12. Голіна В. В., Головін Б. М., Валуська М. Ю. та ін. Кримінологія: підручник; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головіна. Харків: Право, 2014. 440 с.

13. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії. Київ: Атіка, 2001. 410 с.

14. Никифороенко Н. А. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з корупцією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 360–363.

15. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

16. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

17. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2713–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>

References:

1. Dovban, I. (2020). Spetsialno-kryminolohichni zakhody zapobihannia zlochynam, shcho vchyniautsia derzhavnyy sluzhbovtsiamy [Special criminological measures for preventing crimes committed by public servants]. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, 6, 226–233 [in Ukrainian].

2. Melnyk, M.I. (2001). Koruptsiia: sutnist, poniattia, zakhody protydii [Corruption: essence, concept, counteraction measures]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

3. Lysenko, V.O. (2014). Zapobihannia zlochynam koruptsiinoi spriamovanosti u Derzhavni kryminalno-vykonavchii sluzhbi Ukrainy [Prevention of corruption-oriented crimes in the State Criminal-Executive Service of Ukraine] (PhD Thesis), Dnipropetrovsk [in Ukrainian].

4. Holina, V.V. (2011). Zapobihannia zlochynnosti (teoriia i praktyka) [Crime prevention (theory and practice)]. Kharkiv: Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy [in Ukrainian].

5. Zakaliuk, A.P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice], Book 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky [Theoretical foundations and history of Ukrainian criminological science]. Kyiv: In Yure [in Ukrainian].

6. Nazymko, Ye.S. and Ponomarova, T.I. (2024). Zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam u suchasni kryminolohii: teoriia ta praktyka [Prevention of criminal offenses in modern criminology: theory and practice], 2nd ed. Kyiv: Dakor [in Ukrainian].

7. Ivanov, A.V. (2015). Podatkova zlochynnist: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiia ta zapobihannia [Tax crime: criminological characteristics, determination and prevention] (PhD Thesis), Kharkiv [in Ukrainian].

8. Kliuiev, M.M. (2010). Zapobihannia zlochynnosti: kryminolohichni zasady prohamuvannia [Crime prevention: criminological principles of programming]. Kyiv: KIT [in Ukrainian].

9. Bohatyrov, I.H., Kolb, O.H., Topchii, V.V. and others (2020). Kryminolohiia [Criminology]. Chernivtsi: Tekhnodruk [in Ukrainian].

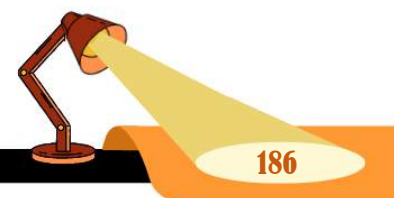
10. Dzhuzha, O.M., Vasylevych, V.V., Kolb, O.H. and others (2009). Kryminolohiia [Criminology]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

11. Shylo, S.M. (2019). Kryminolohichni napriamy zapobihannia koruptsii v Ukraini [Criminological directions of corruption prevention in Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 9, 237–242 [in Ukrainian].

12. Holina, V.V., Holovkin, B.M., Valuska, M.Yu. and others (2014). Kryminolohiia [Criminology]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

13. Melnyk, M.I. (2001). Koruptsiia: sutnist, poniattia, zakhody protydii [Corruption: essence, concept, counteraction measures]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

14. Nykyforenko, N.A. (2024). Spetsialno-kryminolohichni zakhody zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam, poviazanym z koruptsiiei [Special criminological measures for preventing corruption-related criminal offenses]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, 2, 360–363 [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy “Pro zapobihannia koruptsii” : vid 14 zhovtnia 2014 roku, № 1700–VII [Law of Ukraine “On Prevention of Corruption” from October 14, 2014, № 1700–VII]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy “Pro derzhavnu sluzhbu” : vid 16 hrudnia 1993 roku, № 3723–XII [Law of Ukraine “On Civil Service” from December 16, 1993, № 3723–XII]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> [in Ukrainian].

17. Zakon Ukrainy “Pro Derzhavnu kryminalno-vykonavchu sluzhbu Ukrainy” : vid 23 chervnia 2005 roku, № 2713–IV [Law of Ukraine “On the State Criminal-Executive Service of Ukraine” from June 23, 2005, № 2713–IV]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 04.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026